

DAGBOEK
van een
GERECHTSPSYCHIATER
zedenzaken

**Chris
Dillen**

DAGBOEK
van een

**Walter
Damen**

GERECHTSPSYCHIATER

ZEDENZAKEN

P E L C K M A N S

Elke gelijkenis met bestaande situaties en/of personen berust op louter toeval.
De besproken gegevens kwamen aan bod in openbare rechtszittingen.

INHOUD

VOORWOORD	8
PROLOOG	11
EEN STAGE BIJ DE GERECHTSPSYCHIATER	23
THE FAMOUS FOUR: OVER PARAFILIE	27
SEKSUEEL SADISME EN SM	49
SEKS EN/IN DE WET	63
DE GESLACHTSDELEN LIEGEN NIET	69
DE HOBBYFOTOGRAAF	73
MEISJE VAN TIEN	87
EXHIBITIONISME	103
LUSTMOORDENAARS	111
DE DOE-HET-ZELFZAAK	129
SEKSUELE ROOFDIEREN (VERKRACHTING)	141
VOYEURISME	153
GENDERDYSFORIE (DE ZAAK-BILAL)	163

ASFYXIOFILIE	169
BESTIALITEITEN	173
NECROFILIE	179
GELOOFWAARDIGHEIDSONDERZOEK	183
INTERNEREN: VROEGER EN NU	193
EERHERSTEL	201
GEVAARLIJKHEID EN RECIDIVERISICO	213
MEDICATIE EN BEHANDELING	217
DE TABOES VAN MORGEN	231
EPILOOG: VIJF JAAR LATER	235

VOORWOORD

Het is haast onmogelijk nog het nieuws te openen zonder op een verhaal over een zedenzaak te botsen. De maatschappij werd de afgelopen maanden opnieuw opgeschrikt door allerlei beangstigende berichtgevingen: van verkrachting onder invloed van alcohol tot het bewust bedwelmen en misbruiken van klanten door horecapersoneel. En dan zwijgen we nog over de Franse zaak waarbij een vrouw jarenlang misbruikt werd door tientallen onbekende mannen, nota bene op initiatief van haar eigen echtgenoot. Of het dossier 'Operatie Kelk'. En zo kunnen we nog wel even doorgaan...

De berichtgeving over deze dossiers wordt soms gebracht of geïnterpreteerd op een manier waarbij context en nuance zoek zijn. Voor ons het signaal om het boek, dat al een decennium lang in ons hoofd speelt, eindelijk te gaan schrijven. We hebben in dit boek bewust niet gekozen voor sensatie, maar voor diepgang, nuance en respect voor de commotie die seksuele misdrijven teweegbrengen.

Al deze zaken hebben één grote gemene deler: een publieke verontwaardiging die luid weerklonk, met een roep om straffen die liefst nog erger zijn dan de doodstraf. Kan je de mensen dat kwalijk nemen? Seksuele inbreuken op de fysieke integriteit – en al zeker wanneer minderjarigen het slachtoffer zijn – roepen nu eenmaal gevoelens van diepe afschuw, verontwaardiging en veroordeling op.

Het probleem is echter dat net door die publieke veroordeling het voor mensen met seksuele stoornissen, problemen of voorkeuren bijna onmogelijk wordt om daarover te spreken. Individueel lukt het vaak al niet, laat staan in groep. Iemand met relationele problemen vindt overal makkelijk hulp, maar stel je voor: je zit op een

trouwfeest en een onbekende tafelgenoot biecht op zich aangetrokken te voelen tot dieren, minderjarigen, of net andersom, heel oude mensen. De tafel zou snel leeglopen, en die persoon wordt voortaan gemeden.

Het opbiechten van een maatschappelijk niet-aanvaarde seksuele beleving of wens is buitengewoon moeilijk. Mensen kroppen het dan maar op en proberen er alleen mee om te gaan, zonder steun van anderen. Integendeel, verkettering en verbanning zou de enige reactie zijn. En ja, er bestaat hulpverlening, maar die is eerder schaars. Voor velen is de stap ernaartoe enorm groot. Dat vergt moed. Veel moed. ‘Wat als mijn dossier uitlekt? Wie krijgt inzage in mijn preciaire privégegevens?’ De maatschappelijke doodstraf loert immers onherroepelijk om de hoek.

We zijn het onszelf verplicht om bepaalde problematieken uit de taboesfeer te halen. Er moet een mogelijkheid zijn om openlijk te kunnen praten, zodat wie worstelt met een bepaalde seksuele voorkeur daar op een gezonde manier mee kan leren omgaan.

Vroeger werd er veel te weinig aandacht aan besteed. Vaak werd het goedgepraat of toegedekt met de verkeerde ‘mantel der liefde’. Kostscholen, internaten, weeshuizen, kerken, scholen, sportclubs, gezinnen, verenigingen – het gebeurde overal, maar zelden werd erover gesproken of volgde een sanctionering. Dat was fout. Het veroorzaakte onnoemelijk veel leed. Onverwerkt leed. Het programma *Godvergeten* is daar een schrijnend voorbeeld van.

Vandaag staat onze maatschappij voor bijkomende uitdagingen: grooming, sexting, het darkweb en diverse vormen van antisociaal gedrag via sociale media. Het is goed dat er openlijk veelvuldig over gesproken wordt. Maar nog te vaak blijft het gesprek steken in walging en maatschappelijke uitsluiting.

Daarom kwam dit boek tot stand: om aan te tonen en uit te leggen wat er zich allemaal kan afspelen in het complexe landschap van de menselijke seksualiteit. Misschien kunnen we hiermee een lans breken voor het afbrokkelen van enkele hardnekkige taboes. Een maatschappij die leert praten over moeilijke onderwerpen, wordt daar alleen maar beter van. Wie mag spreken over zijn worstelingen, pleegt minder snel feiten. Dat mogen we niet vergeten. Seksuele problematieken zijn immers zo oud als de straat. Laat ons een volgende stap zetten: de erkenning dat het bestaat, en dat het maatschappelijk bespreekbaar moet zijn. Alleen dan kunnen we seksuele misdrijven vermijden, voorkomen en – waar mogelijk – oplossen.

Chris Dillen & Walter Damen

PROLOOG

Professor De Borger zit in de tuin. Het is zondag. Aan zijn voeten ligt zijn hond. Aan de andere kant van de haag, die zijn huis scheidt van dat van de burens, hoort hij het geluid van een tikmachine; het aanslaan van de toetsen van een elektrische maar toch mechanische tikmachine.

Werktuigelijk komen de woorden ‘... over te gaan tot het geestesonderzoek van...’ in hem op.

De woorden stammen uit de tijd dat hij zelf nog eigenhandig een tikmachine gebruikte om zijn verslagen uit te tikken, helemaal bij het begin van zijn loopbaan.

Verslagen die onveranderlijk begonnen met de volgende woorden:

Ondergetekende,

‘Dr. Werner De Borger, Forensisch Psychiater [...] aangesteld door [...] met als opdracht over te gaan tot het geestesonderzoek van X.’

‘X’ stond dan voor een naam van iemand die hij moest onderzoeken in opdracht van een onderzoeksrechter of zetelende rechter. Hoeveel zouden dat er geweest zijn? Het is alweer even geleden dat hij ze telde.

Hij heeft geen tijd om er verder over na te denken, want het aanslaan van de toetsen aan de andere kant van de haag gaat onverminderd verder; en op de cadans van die toetsen worden ook zijn gedachten verder gestuwd.

‘... teneinde zijn advies mede te delen in de vorm van een omstandig en gemotiveerd schriftelijk verslag aangaande:

1. *de vraag of betrokkene hetzij in een staat van krankzinnigheid, hetzij in een ernstige staat van geestesstoornis of van zwakzinnigheid verkeert die betrokkene ongeschikt maakt tot het controleren van zijn daden;*
2. *de vraag of betrokkene zich in zulke toestand bevond op het ogenblik van de feiten...*

Hij kent de woorden nog uit zijn hoofd, ook al is de opdracht tegenwoordig licht gewijzigd. Een beeld van hem als jongeman, dertiger, in zijn eerste bescheiden kantoor, komt in hem op. Een kantoor dat hij vele jaren betrokken had en waar hij vele uren achter zijn tikmachine had doorgebracht. Hij deed toen alles zelf, lang voor hij genoeg verdiende om zich een secretaresse – zelfs nog maar parttime – te kunnen veroorloven.

Het is een zondag in de herfst van het jaar 2024 en professor De Borger is tevreden. Hij is net 66 geworden, denkt nog niet aan stoppen – integendeel. In zijn vak blijf je doorgaans aan het werk tot je 70ste.

Morgen begint een nieuwe assistente. Ze heet Nathalie en ze wil zich bezighouden met zedenfeiten. Veel meer weet de professor niet over haar. Wel een goede studente, dat heeft hij mogen merken. En zedenfeiten, daar had hij wel wat ervaring mee. In het dagelijkse leven was het iets wat in de taboesfeer zit, maar in het leven van de professor nam het een centrale plaats in. Hoe banaal ze intussen ook geworden is binnen alle zedenzaken die hij intussen al gedaan heeft, blijft de eerste casus toch nog steeds in zijn herinnering zitten: een trainer van de plaatselijke voetbalclub, die na de wedstrijd van de miniemen in de douches de jongetjes ging ‘controleren’ of ze al mans genoeg waren. Ze moesten de voorhuid van hun penis achteruit doen, en hij voelde eens aan hun teelballen. Omdat ze dit kenden van het jaarlijkse medische schoolonderzoek, maakten de jongetjes daar niet veel van. Ze

vertrouwen de trainer immers en hij was geen vieze, oude, onbekende man voor wie ze moesten oppassen van hun ouders. Toen een van de jongetjes bij deze ‘controle’ door een fimosis, een vernauwde voorhuid, echter een scheurtje opliep en dat thuis uiteraard opgemerkt werd, ging de bal aan het rollen. Professor De Borger lachte met de woordspeling zoals hij ze ook in zijn verslag destijds gezet had. Bleek uit het politionele onderzoek dat de trainer dit al meer dan tien jaar deed en nooit had iemand er een probleem van gemaakt, zelfs niet diegene bij wie hij verdere handelingen gesteld had, met name het manueel masturberen van de jongetjes ‘om te zien of alles wel marcheerde’, zoals hij het dan uitlegde. Bij het onderzoek waren er tientallen slachtoffers naar voren gekomen, een deel al adolescenten en zelfs volwassenen intussen. Vooral het enorme aantal slachtoffers door één enkele dader had destijds indruk gemaakt op de professor.

• • •

‘Bedankt.’ Het waren de woorden van professor De Borger na het mondelinge examen forensische psychiatrie van Nathalie. De professor gaf nooit feedback over het examen. Hij bedankte de studenten, dat was alles. Ze zaten tegenover elkaar in een grote aula. Bovenaan zaten nog enkele studenten de vragen die ze kregen schriftelijk voor te bereiden, buiten gehoorsafstand.

Toen de laatste student het examen had afgelegd, was Nathalie opnieuw naar binnen gegaan. Een beetje zenuwachtig, maar niet overdreven. Daar was ze het type niet voor. Ze had hem gevraagd of ze bij hem stage kon lopen. De professor had gereserveerd gereageerd. De boot afgehouden.

Ze had het hem daarna een tweede keer gevraagd en zelfs een lange mail gestuurd met een omstandige motivatie. Hij had haar na de examens gesproken en zelfs toen wist hij nog niet of hij haar zou laten beginnen.

Dat was pas later gekomen, toen hij terugdacht aan hoe het voor hem allemaal begonnen was. Hoe hij tien jaar in de leer was geweest bij professor Courteberg. Tien volle jaren. Zelfs met de erkenning forensische psychiatrie door het ministerie van Volksgezondheid in het koninklijk besluit van 26 oktober 2015, waarbij een aanvullende voltijdse praktijk- en theorieopleiding van twee jaar nodig is, ná de specialisatie psychiatrie, blijft dat de enige manier om het vak écht te leren. Hij dacht terug aan zijn gesprek met Nathalie.

- ‘En u wil zich specifiek met zedenfeiten bezighouden?’
- ‘Ja, dat komt niet aan bod bij de curatieve psychiatrie, of toch bijna niet.’
- ‘Het is een derde van wat ik doe. Een derde van de strafrecht-zaken.’

Dat van dat derde, dat wist ze. Maar Nathalie vroeg zich nu af waar die andere twee derde over zou gaan, en of de professor dat expliciet verteld had tijdens zijn colleges. Nochtans had ze *Dagboek van een gerechtspsychiater* gelezen, waarin de professor een groot deel van zijn bezigheden uit de doeken deed. Schadebepalingen voor rechtbanken en verzekeringszaken, schoot haar nu te binnen, ja die waren er zeker bij, maar dat hoorde niet onder het strafrecht. Waar zou de rest van de twee derde strafzaken dan over gaan? Ze was het kwijt. In gedachten nam ze zich voor het hem ooit te vragen.

- ‘Het is net dát derde dat me het meest interesseert.’
- ‘Het is soms heftig. Niet iedereen kan ermee omgaan. Meer soms dan moorden, toont het de zeer duistere kant van de menselijke geest.’
- ‘Ik denk dat ik dat wel kan.’

Dat herhaalde ze later ook nog eens in een mail, waarin ze schreef dat ze zich goed kon ‘onthechten’. Afstand nemen.

- ‘We zullen zien.’

Er flikkerde hoop in haar ogen.

De professor wist waarover hij praatte als hij zei dat het emotioneel niet altijd gemakkelijk was. Zelfs voor hem niet, nadat hij waarschijnlijk meer dan tienduizend dossiers had afgehandeld. Maar als ze toch zijn assistente wilde worden, was het nuttig zo snel mogelijk te weten te komen wat ze aankon. Wat voor vlees hij in de kuip had. Als het meevalt, had hij gedacht, kan zij misschien wel een opvolger worden. Er waren er haar al voorgegaan die het niet volgehouden hadden. Zedenzaken komen dikwijls veel harder en rauwer binnen dan men verwacht.

Terwijl Nathalie de zedenfeiten opvolgde, zou hij kunnen blijven focussen op de andere soorten misdrijven, en uiteraard op de stijgende vraag naar forensische expertise buiten het strafrecht. Deskundigenonderzoeken omvatten immers ook opdrachten van arbeidsrechtbanken, politierechtbanken, burgerlijk recht en rechtstreeks voor partijen in bijvoorbeeld geschillen van zakelijke aard. De partijen in kwestie zijn dan advocaten, verzekeringsmaatschappijen of raadsartsen voor personen die in een juridisch geschil verwickeld zitten met een psychiatrisch luik. Door een toenemend aantal groepsverzekeringen, waarbij een bedrijf een verzekering afsluit voor zijn personeel om een bijpassing te krijgen boven op de ziekte-uitkering, kwamen er ook steeds meer vragen van die kant, en van burgerlijke rechtbanken als daarover dan weer geschillen opdoken.

De telefoon rinkelt. Hij hoort het tot in de tuin. De professor vraagt zich af wie de tikmachine aan de andere kant van de haag bedient en wat er allemaal getikt wordt. Hij denkt aan zijn eigen slotformule die hij al die keren had getikt:

'Ik zweer dat ik mijn opdracht in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk vervuld heb.'

Sinds de nieuwe wet Internering hoefde deze laatste zin ook niet meer onderaan het verslag gezet te worden. Je moet als deskundige

nu slechts één keer de eed afleggen voor de voorzitter van het hof van beroep waar je gaat werken, en dat geldt dan voor alle gerechtelijke expertises die je doet. Elke expert heeft een identificatienummer gekregen dat bewijst dat hij of zij aan alle voorwaarden van Justitie voldoet om als expert te mogen optreden. Een van die voorwaarden is dat je de eed hebt afgelegd.

En terwijl die woorden door zijn hoofd gaan, staat hij recht, loopt langs de kleine bonsaiserre die aan het terras grenst om zijn telefoon van de salontafel op te pakken en de oproep te beantwoorden.

ZEDENFEITEN

Het woord ‘zedenfeiten’ duikt midden twintigste eeuw in onze taal op. Het doet denken aan uitdrukkingen zoals ‘strafbare feiten’ en ‘criminele feiten’. Men doelt ermee op feiten die van seksuele aard zijn en strijdig zijn met het strafrecht. Omdat rechters geen kenners van de menselijke psyche zijn, doen ze een beroep op psychiaters om een verdachte te onderzoeken. Psychiaters die zich daarmee bezighouden worden forensische psychiaters of ook gerechtspychiaters genoemd en hun expertise is even noodzakelijk als verkeersdeskundigen bij auto-ongelukken en fiscalisten bij fraudedossiers.

Het handboek dat als referentiekader dient voor de rapporteringen van hun onderzoeken, heet de DSM, de afkorting voor *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. Het is een handboek van psychiatrische diagnoses. Het werd voor het eerst uitgegeven in 1952, maar kwam natuurlijk niet uit de lucht vallen. Hoewel de psychiatrie een redelijk jonge discipline is, is de seksuele psychiatrie en de seksuologie – van belang in het kader van dit boek – nog jonger. Voordien werd voornamelijk de ‘abnormale’ seksualiteit bestudeerd, en dan voornamelijk als die aan bod kwam in de rechtbank.

Zo wordt *De la prostitution dans la ville de Paris* ('Prostitutie in de stad Parijs'), een studie uit het begin van de jaren 1830 over 3558 geregistreeerde prostituees in Parijs, gepubliceerd door Alexandre Parent du Châtelet (en gepubliceerd in 1836, een jaar na zijn dood), weleens het eerste werk van het moderne seksonderzoek genoemd. Het geeft ook meteen aan waar het probleem in de seksualiteit voor de maatschappij zat: bij de prostitutie. Hoe groot de onwetendheid over dat onderwerp indertijd was, blijkt uit de inleiding van de schrijver.

'Ik dacht te beginnen met het uitpluizen van de politiewoordenboeken en een paar speciale verhandelingen; maar ik moet bekennen dat ik alleen maar fouten en misvattingen vond, met uitzondering van een paar historische begrippen waar ik mijn voordeel mee kon doen. Deze boeken tonen de diepe immoraliteit van sommige auteurs, de deugdzzaamheid van anderen en de absolute onwetendheid van allen.'

In 1844 verschijnt het boek *Psychopathia sexualis* van Heinrich Kaan (1816–1893). Dit boek wordt gezien als de eerste wetenschappelijke studie over de seksuele psychopathologie, mede dankzij het werk van de filosoof Michel Foucault (1926–1984). Hij beschrijft dit boek als 'de eerste psychiatrische verhandeling die zich uitsluitend bezighield met seksuele psychopathologie, en de laatste die seksualiteit in het Latijn behandelde'. Het woord 'psychopathologie' (uit het Grieks *psyché* of 'geest' en *pathos* of 'pijn'), men gebruikt het nog steeds, betekent letterlijk 'ziekte van de geest'. Vandaar onze term, die we trouwens niet meer gebruiken, 'geestesziek'.

In 1886 wordt het tweede boek met de titel *Psychopathia sexualis* gepubliceerd door de Duitser Richard von Krafft-Ebing (1840–1902). Het bestaat grotendeels uit een becommentarieerde opsomming van casestudy's en rechtszaken, geplukt uit diverse Europese

psychiatrische tijdschriften. Die auteur wordt beschouwd als de grondlegger van de seksuologie als wetenschappelijke discipline. De geboorte van de wetenschap seksuologie begint als het ware in een gerechtelijke context, vandaar dat de rechtspsychiatrie en de seksuologie innig met elkaar verbonden zijn.

De volgende schrijver van belang binnen de seksuologie was de arts Havelock Ellis (1859–1939), die de seksuele taboes van zijn tijd met betrekking tot masturbatie en homoseksualiteit aanvocht en een revolutie teweegbracht in de opvatting over seks in zijn tijd. Zijn baanbrekende werk was *Sexual Inversion* (1896), dat de seksuele relaties van homoseksuele mannen beschrijft, waaronder mannen met jongens. Ellis schreef de eerste objectieve studie over homoseksualiteit: hij karakteriseerde het niet als een ziekte, iets immoreels of een misdaad. Het werk gaat ervan uit dat liefde van hetzelfde geslacht zowel leeftijdstaboes als geslachtstaboes overstijgt. Ellis was samen met de Duitser Magnus Hirschfeld (1868–1935) pionier op het gebied van transgenderverschijnselen. Hij stelde ze vast als een nieuwe categorie die losstond van homoseksualiteit.

In 1908 verscheen het eerste wetenschappelijke tijdschrift op dit gebied, *Zeitschrift für Sexualwissenschaft*, dat een jaar lang maandelijks werd uitgegeven.

Sigmund Freud (1856–1939) was de eerste om een totaaltheorie over seksualiteit uit te werken. Zijn ontwikkelingsstadia omvatten: oraal, anaal, fallisch, latent en genitaal. Deze stadia lopen van de kindertijd tot de puberteit en verder en waren gebaseerd op studies van zijn cliënten. Zijn theorieën zijn tot op vandaag gecontesteerd en in boeken zoals de DSM, het huidige standaardwerk, worden de termen die hij hanteert niet gebruikt, hoewel de concepten wel doorschemeren.

Voor we iets meer over de DSM zeggen, nog een klein woord over de gerechtelijke context waarin zedenfeiten bestaan. Daar waar we in dit boek zullen zien dat kindermisbruik en kinderpornografie het grootste deel van de zedenzaken uitmaken, was dat in het verleden verre van het geval, hoe vreemd dat vandaag ook mag klinken. In de negentiende en in het eerste driekwart van de twintigste eeuw werden problemen als prostitutie, pornografie, homoseksualiteit, voorbehoedsmiddelen en abortus, toen nog bekend als vruchtafdrijving, als veel ernstiger ervaren. En ja, u leest het goed, ook voorbehoedsmiddelen zijn lange tijd zaak van de zedenpolitie geweest. Pas in juli 1973 werden de wettelijke beperkingen op anticonceptie opgeschort.

Maar de gevolgen van mei 1968 en de seksuele revolutie zouden de geschiedenis van het seksuele strafrecht voorgoed veranderen.

DE DSM EN DE ICD

Er zijn op de wereld twee standaardwerken die psychiatrische diagnoses beschrijven. Afgekort zijn het de ICD en de DSM.

ICD staat voor *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems*. Het verwijst naar een naslagwerk met een internationaal gehanteerde lijst van ziekten, bijgehouden door de Wereldgezondheidsorganisatie. Het betreft werkelijk alle medische aandoeningen die bekend zijn.

De DSM, zoals hij meestal wordt aangeduid, is de naam die vakmensen geven aan het boek *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. Het is een handboek van psychiatrische diagnoses en het is een standaard referentiewerk wereldwijd.

Het grote verschil tussen de ICD en de DSM is dus dat de ICD voor alle aandoeningen geldt, de DSM enkel voor aandoeningen van de geest.

De DSM werd voor het eerst uitgegeven in 1952 en is het inmiddels aan zijn vijfde editie toe. De titel laat zich letterlijk vertalen als ‘Diagnostisch en statistisch handboek van psychische stoornissen’. Er is ook een Nederlandse vertaling, maar die kreeg de titel *Handboek voor de classificatie van psychische stoornissen*.

Het boek geeft een Amerikaans classificatiesysteem voor psychische aandoeningen, zoals opgesteld door de American Psychiatric Association (APA). In België dient het als standaard in de psychiatrische diagnostiek.

In de jaren vóór de DSM en de ICD was er vaak spraakverwarring in de literatuur over psychische aandoeningen. Termen als ‘depressie’ en ‘psychose’ werden door verschillende auteurs anders opgevat en gebruikt. In de DSM en de ICD werd bij verschillende stoornissen en syndromen omschreven welke symptomen ermee gepaard gingen.

Bij die classificatie werd vermeden om begrippen en definities uit specifieke denkkaders zoals psychoanalyse, systeemtheorie, het biologische perspectief of gedragstheorie te gebruiken. Men baseerde zich enkel op objectieve symptomen en criteria die losstaan van elke opvatting over hoe een psychiatrische stoornis tot stand komt. Dat maakt het classificatiesysteem bruikbaar voor alle psychiaters, ongeacht hun theoretische achtergrond. Uiteraard brengt dat voor sommige stoornissen die historisch gegroeid zijn vanuit een bepaald denkkader soms wel wat vaagheid met zich mee. Geen enkel systeem is perfect, maar de DSM heeft de verdienste, met zijn eigen beperkingen, een overkoepelende gemeenschappelijke taal gecreëerd te hebben tussen de verschillende psychiatrische ‘scholen’.

Er is vanuit meerdere hoeken kritiek op de DSM, maar misschien is de grootste controversie wel de manier waarop homoseksualiteit erin aan bod kwam. Tot 1974 werd homoseksualiteit immers bij de

geestelijke stoornissen ondergebracht. Pas bij de zevende druk van de DSM-II in 1974 werd dat veranderd naar een 'benauwdheid' (disturbance) met betrekking tot de seksuele geaardheid. Maar vanaf de eerste editie van 1952 stond homoseksualiteit bij de stoornissen. In de nasleep van de Stonewall-rellen¹ werd die classificatie door homorechtenactivisten aangevochten en in december 1973 stemde het bestuur van de APA voor het declassificeren van homoseksualiteit als een geestelijke stoornis. Benauwdheid over je seksuele geaardheid bleef tot de DSM-5 in 2013 onder verschillende benamingen in het handboek staan.

---

1 De Stonewall-rellen vonden in 1969 plaats in de wijk Greenwich Village in New York bij de ontruiming van de homobar Stonewall Inn door de politie. Na jaren van treiterijen en geweldplegingen door de ordehandhavers besloot het bezoekende publiek van die bar terug te vechten. Deze opstand vormt een scheidslijn in de geschiedenis van de holebibeweging. Nooit eerder boden homo's en travestieten in de Verenigde Staten in zulke grote aantallen hardhandig weerstand tegen de op hun gemeenschap gerichte vernederingen door de politie.

EEN STAGE BIJ DE GERECHTSPSYCHIATER

HOOFDSTUK 1

Nathalie had getwijfeld of ze seksuologie zou gaan bijstuderen na haar opleiding geneeskunde, maar vond het curriculum te mager. Ze was van mening dat het seksuele dermate met de psyche van de mens verweven was dat men echt aan de onderkant moest beginnen, bij die psyche zelf. Ze koos dus voor een opleiding psychiatrie. Daar heeft ze nog steeds geen spijt van. En zeker niet wanneer ze hoort dat professor De Borger haar groen licht heeft gegeven om bij hem stage te lopen. Haar geneeskundevrienden zijn stikjaloers. Haar andere vrienden trekken hun schouders op.

- ‘De Borger? Nooit van gehoord.’
- ‘Komaan zeg! Hij heeft Ronald Janssen² onderzocht. Dé serie-moordenaar van de laatste jaren!’

Het deed bij niemand een belletje rinkelen.

- ‘Janssen bekende vier moorden: die op Annick Van Uytsel in 2007, de moord op het koppel Shana Appeltans en Kevin Paulus begin 2010. En oh ja, hij bekende ook de moord op een tot op de dag van vandaag onbekend gebleven persoon. Hij kreeg levenslang. Jef Vermassen heeft de man met de grond gelijk gemaakt. Een historisch pleidooi.’

Weer geen reactie. Ach ja, had ze gezocht, dat was alweer geleden van 2011. De tijd is ongenadig in zijn vermogen herinneringen uit te vegen. Dutroux. Die naam kenden de meesten nog, hij was dan ook het zwarte beest van de Belgische misdaad. Hij haalde zelfs nu nog met regelmaat het nieuws. Onlangs nog. Toen men de stadstuin had onthuld die aangelegd werd waar eens zijn huis stond. In Marcinelle, bij Charleroi.

---

2 Ronald Janssen was een Belgische meervoudige moordenaar. Hij bekende vier moorden: die op Annick Van Uytsel in 2007, de moord op het koppel Shana Appeltans en Kevin Paulus begin 2010, alsook de moord van op een nog onbekend gebleven persoon. In 2011 kreeg hij levenslang.